

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

голова приймальної комісії

Володимир ПОНОМАРЕНКО

«28» березня 2025 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
D1 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ
третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
здобувач ступеня доктора філософії

Харків, 2025

Вступний іспит до аспірантури зі спеціальності D1 Облік і оподаткування є комплексним іспитом, що включає теоретичну складову в межах стандартів вищої освіти України з підготовки магістрів за спеціальністю 071 (D1) Облік і оподаткування. Завдання вступного іспиту складено з метою виявлення загальних і спеціальних компетентностей (табл. 1), якими володіє кандидат на вступ до аспірантури для підготовки на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю D1 Облік і оподаткування.

Таблиця 1

**Основні компетентності, якими повинен володіти магістр
за спеціальністю 071 (D1) Облік і оподаткування**

Компетентності
<i>Загальні:</i>
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність працювати в міжнародному контексті.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
<i>Спеціальні (професійні, фахові):</i>
- Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу.
- Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами законодавства та менеджменту підприємства.
- Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків.
- Здатність формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, коректно інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття ефективних управлінських рішень.
- Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації.
- Використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в процесі практичної діяльності.
- Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства.

- Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору.
- Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.
- Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування.

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ D1 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Екзаменаційний білет вступного іспиту зі спеціальності містить три представлені у табл. 2 складових, які мають узагальнений комплексний характер та дозволяють оцінити загальнотеоретичну підготовку абітурієнта та рівень знань у сфері обліку і оподаткування.

Таблиця 2

Структура білета для вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності D1 Облік і оподаткування

№ з/п	Завдання	Оцінка
1	50 закритих тестових питань (одна правильна відповідь)	0-100
2	1 професійно-орієнтоване завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю	0-50
3	1 професійно-орієнтоване (економіко-математичне) завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю	0-50
Всього		0-200

Завдання 1 екзаменаційного білету побудоване у вигляді закритих тестових питань з однією правильною відповіддю. В рамках тестових питань розглядаються питання організації, ведення та удосконалення бухгалтерського обліку на підприємстві (в рамках вивчення дисциплін «Організація бухгалтерського обліку та контролю в управлінні підприємством» та «Фінансовий облік»); формування та використання облікової інформації в системі менеджменту підприємства (в рамках вивчення дисциплін «Облік діяльності та управління витратами» та «Управлінський облік»); організації податкового обліку та звітності (в рамках вивчення дисциплін «Облік і звітність в оподаткуванні», «Податковий менеджменту» та «Податковий облік та звітність»). У структурі білету передбачено 50 тестових питань, кожна вірна відповідь на яке оцінюється в два бали.

За кожну правильну відповідь на питання тесту вступник отримає 2 бали, за неправильну відповідь – 0 балів.

Завдання 2 екзаменаційного білету містить відкрите професійно-орієнтоване завдання (розрахункову задачу, ситуаційне завдання) за предметною областю спеціальності 071 «Облік і оподаткування», яка відповідає наведеним в описі завдання 1 навчальним дисциплінам. Повністю виконане завдання без помилок оцінюється максимум в 50 балів. Для оцінки рівня відповідей вступників на відкрите професійно-орієнтоване завдання використовуються такі **критерії**:

- від 46 до 50 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами обліку і оподаткування, вміння використовувати їх для виконання практичних завдань, розв'язання ситуацій. Відповідь має бути вірною та повною;

- від 41 до 45 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, засвоєння рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами обліку та оподаткування, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Відповідь має бути повною, але є деякі неточності;

- від 36 до 40 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами обліку та оподаткування, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Відповідь на теоретичне питання має бути вірною та повною, оформлення відповіді логічним та послідовним. Припускаються незначні випадкові погрішності, які не надають суттєвого впливу на повноту та змістовність відповіді;

- від 31 до 35 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Даний інтервал оцінювання використовується коли методичний підхід до вирішення задачі є вірним, але припущені неточності у розрахунках певних показників або не зовсім повних висновків по одержаних результатах вирішення задачі;

- від 26 до 30 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Передбачається виконання всіх вимог, які передбачено для більш високих балів, при наявності незначних арифметичних чи логічних помилок (тобто методичний підхід до вирішення задачі є вірним, але припущені неточності у розрахунках певних показників або не зовсім повних висновків по одержаних результатах вирішення задачі);

- від 21 до 25 балів ставиться за неповне висвітлення змісту теоретичних

питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач. Передбачається, що завдання в основному виконане та мету завданню досягнуто, а при відповіді продемонстровано розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни;

– від 16 до 20 балів ставиться за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач, але більш ніж 60 % від загального обсягу завдання. Передбачається, що завдання частково виконане, а при відповіді продемонстровано розуміння основних положень матеріалу;

– від 11 до 15 балів ставиться за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач, але більш ніж 50 % від загального обсягу завдання;

– від 6 до 10 балів ставиться за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач, але більш ніж 40 % від загального обсягу завдання.

– від 1 до 5 балів ставиться за не опанування значної частини програмного матеріалу, невміння розв'язувати задачі.

– оцінка в 0 балів ставиться за невиконання завдання або невірне виконання завдання загалом

Завдання 3 екзаменаційного білету містить професійно-орієнтоване (економіко-математичне) завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Для інтерпретації обчисленої економіко-математичної моделі (економетричну або оптимізаційну) використовуються наведені у табл. 3 критерії.

Таблиця 3

Критерії оцінювання професійно-орієнтованого (економіко-математичного) завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю

Балів	Критерії оцінювання
50	Наведена правильна детальна інтерпретація всіх параметрів моделі, обчислених критеріїв з формулюванням правильного управлінського рішення на основі цієї моделі.
49	Наведена правильна скорочена інтерпретація параметрів моделі, обчислених критеріїв з формулюванням правильного управлінського рішення на основі цієї моделі.
48	Наведена правильна детальна інтерпретація параметрів моделі, обчислених критеріїв без формулювання правильного управлінського рішення на основі цієї моделі.
47	Наведена правильна скорочена інтерпретація параметрів моделі, обчислених критеріїв без формулювання правильного управлінського рішення на основі цієї моделі.
46	Наведена правильна детальна інтерпретація параметрів моделі, обчислених критеріїв з формулюванням правильного управлінського рішення на основі цієї моделі. Проте зроблена одна похибка (неточність), яка не впливає на загальну характеристику моделі.
45	Наведена правильна детальна інтерпретація параметрів моделі, обчислених критеріїв з формулюванням правильного управлінського рішення на основі цієї моделі. Зроблено дві похибки (неточності), які не впливають на загальну характеристику моделі.

[illegible]

[illegible]

Балів	Критерії оцінювання
2	Наведено загальні відомості про економіко-математичні моделі, без інтерпретації параметрів, обчислених критеріїв вказаної у завданні моделі.
1	Наведено загальні не правильні відомості про економіко-математичні моделі, без інтерпретації параметрів, обчислених критеріїв вказаної у завданні моделі.
0	Відсутня відповідь

Підсумкова оцінка за вступний іспит зі спеціальності D1 Облік і оподаткування в цілому формуються як проста сума балів за результатами відповідей на кожне з завдання екзаменаційного білету.

ЗМІСТОВНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ D1 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

1. Облік грошових коштів
2. Облік дебіторської заборгованості
3. Облік основних засобів
4. Облік нематеріальних активів
5. Облік запасів
6. Особливості оцінки і обліку поточних фінансових інвестицій
7. Облік довгострокових фінансових інвестицій
8. Облік витрат виробництва
9. Облік доходів та витрат майбутніх періодів
10. Облік короткострокових зобов'язань
11. Облік довгострокових зобов'язань
12. Облік праці та її оплати
13. Облік розрахунків з бюджетом за податками та обов'язковими

платежами

14. Облік доходів та витрат підприємства
15. Облік фінансових результатів діяльності підприємства
16. Облік власного капіталу
17. Фінансова звітність підприємства
18. Облікова політика підприємства
19. Поняття та основні етапи організації бухгалтерського обліку
20. Організація первинної облікової інформації, облікових номенклатур

та документообігу

21. Організація роботи виконавців облікового процесу та формування облікових підрозділів
22. Організація обліку необоротних активів підприємства

23. Організація обліку оборотних активів підприємства
24. Організація обліку капіталу підприємства
25. Організація обліку зобов'язань підприємства
26. Організаційні засади обліку доходів підприємства
27. Організаційні засади обліку фінансових результатів діяльності

підприємства

28. Сутність і місце облікової інформації в управлінні підприємством

29. Принципи, методики і техніки підготовки управлінської

бухгалтерської звітності

30. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства

31. Наведіть поняття управлінського обліку, його мету і завдання.

Охарактеризуйте етапи розвитку управлінського обліку.

32. Що є предметом та методами управлінського обліку?

33. Назвіть спільні та відмінні риси управлінського і фінансового обліку.

Вкажіть особливості застосування первинних документів для управлінського та фінансового обліку.

34. Охарактеризуйте принципи управлінського обліку. Дайте характеристику користувачам облікової інформації.

35. Вкажіть класифікацію витрат з метою оцінки запасів і визначення фінансового результату.

36. Охарактеризуйте класифікацію витрат для прийняття рішень.

37. Охарактеризуйте класифікацію витрат з метою контролю керування.

38. Дайте визначення поведінки витрат, охарактеризуйте способи управління поведінкою витрат.

39. У чому полягають особливості обліку й оцінки діяльності центрів витрат? Яка існує послідовність розподілу витрат підприємства?

40. У чому полягають особливості обліку та оцінки діяльності центрів доходів?

41. У чому полягають особливості оцінки та обліку діяльності центрів прибутку?

42. Як здійснюється розподіл накладних витрат допоміжних підрозділів?

43. Вкажіть мету і методи аналізу взаємозв'язку "витрати-обсяг-прибуток". Припущення, на яких базується аналіз взаємозв'язку "витрати-обсяг-прибуток".

44. Сутність маржинального доходу та його значення у прийнятті управлінських рішень.

45. Сутність точки беззбитковості та способи її визначення. Поняття «запасу міцності» підприємства.

46. Сутність структури витрат і її вплив на результати діяльності підприємства. «Операційний важіль» та його розрахунок

47. Сутність і порядок розрахунку комбінації продажів.

48. Як поділяються системи калькулювання в залежності від об'єктів калькулювання. Дайте визначення понять "об'єкт калькулювання", "калькуляційна одиниця".

49. Сутність системи калькулювання витрат на одиницю продукції.

50. Сутність системи калькулювання за замовленнями.

51. Сутність системи калькулювання за процесами, поняття еквівалента одиниці готової продукції.

52. Сутність системи калькулювання DIRECT-COST. Вкажіть основні принципи калькулювання собівартості продукції за змінними витратами. Переваги та недоліки системи калькулювання змінних витрат.

53. Сутність системи калькулювання ABSORPTION-COST. Які особливості оцінки витрат та фінансового результату в системі калькулювання за повними витратами?

54. Сутність системи калькулювання STANDART-COST. Дайте характеристику системи STANDART-COST та її різновидів

55. Поняття супутньої продукції. Методи розподілу спільних витрат.

56. Особливості калькулювання на підставі діяльності. Охарактеризуйте сутність системи обліку, калькулювання та управління за нормативними витратами.

57. У чому полягає сутність бюджетного планування, його мета і завдання. Які існують види бюджетів?

58. Які стадії бюджетування та підходи до складання бюджетів? Наведіть послідовність складання бюджетів виробничого підприємства.

59. Дайте визначення гнучких бюджетів, мету їх складання і порядок використання. Яким є порядок розрахунку відхилень за показниками бюджету.

60. Які є методи та принципи дисконтування грошових потоків і визначення реальних витрат?

61. Сутність податкового обліку, його структура та принципи ведення.

62. Поняття податкової декларації (розрахунку) та строки її подання.

63. Характеристика загальних вимог до складання та подання податкової звітності.

64. Методи податкового обліку: переваги та недоліки.

65. Організація податкового обліку з податку на додану вартість.

66. Організація податкового обліку з податку на прибуток підприємств.

67. Організація податкового обліку з акцизного податку

68. Організація податкового обліку з податку на доходи фізичних осіб

69. Організація податкового обліку з єдиного податку.

70. Документальне підтвердження права на податкову соціальну пільгу та податкову знижку.

71. Порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування щодо доходів фізичних осіб у вигляді заробітної плати.

72. Особливості оподаткування операцій з основними засобами.

73. Оподаткування операцій в експортних та імпорتنих операцій, а також операцій в іноземній валюті.

74. Особливості оподаткування витрат на відрядження.

75. Проблеми бюджетного відшкодування ПДВ.

76. Особливості оподаткування сільськогосподарських виробників.

77. Організація обліку ресурсних платежів.

78. Організація обліку майнових платежів в Україні.

79. Поняття, структура та функції корпоративного податкового менеджменту.

80. Поняття податкового планування та класифікація його видів.

81. Поняття ухилення від оподаткування. Законні та протизаконні способи мінімізації податків.

82. Принципи та методи податкового планування.

83. Види та етапи податкового планування на підприємстві

84. Методика податкового планування на підприємстві

85. Перспективи розвитку в Україні податкового консультування.

86. Порядок зберігання документів на підприємстві.

87. Податковий облік та звітність з місцевих податків та зборів.

88. Організація оподаткування операцій лізингу.

89. Податкова документація з ПДВ: порядок складання та подання.

90. Взаємозв'язок та відмінності бухгалтерського та податкового обліку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Верига Ю., Плаксієнко В., Кулик В., Карпенко Є. Облік, оподаткування та аудит. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 509 с.
2. Гетманцева Д.О., Кучерявенка М.П. Податкове право (схеми). К.: Право, 2023. 258 с.
3. Голов С.Ф. Управлінський облік. К.: Центр навчальної літератури, 2023. 532 с.
4. Гура Н. Облік видів економічної діяльності: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2022. 282 с.
5. Економіко-математичні методи і моделі: економетрика [Електронний ресурс]: Підручник / В.В. Вітлінський, Т.О. Терещенко. К.: КНЕУ, 2013
6. Економіко-математичні методи та моделі: оптимізація: Навч. посіб. [Електронний ресурс] / В.В. Вітлінський, Т.О. Терещенко, С.С. Савіна. - К.: КНЕУ, 2016. – 303 с.
7. Зелікман В.Д., Сокольська Р.Б., Распопова Ю.О., Акімова Т.В. Звітність підприємства: навчальний посібник. Дніпро : ННІ «ІПБТ» УДУНТ, 2022. 208 с.
8. Ільїна С., Верхоглядова Н., Шило В. Бухгалтерський фінансовий облік. Теорія та практика. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 536 с.
9. Кащєна Н.Б. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною активністю підприємств торгівлі: теорія, методологія, практика. Харків: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 389 с.
10. Колєснікова О., Гуцалєнко Л., Марчук У. Управлінський облік: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 370 с.
11. Кужельний М.В., Левицька С.О. Організація обліку. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
12. Лисиченко О.О., Атамас П.Й., Атамас О.П. Фінансовий облік: навч. посіб. Київ: "Центр учбової літератури". 2019. 356 с.
13. Малярець Л. М. Економіко-математичні методи та моделі : навчальний посібник / Л. М. Малярець. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 412 с. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29181>
14. Мельник С. І., Горбан І. М., Марушко Н. С. Фінансовий облік і звітність : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 388 с.
15. Міжнародні стандарти фінансової звітності : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010#Text
16. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>

17. Островерхова Р.Е. Організація обліку. К.: Центр учбової літератури, 2020. 568 с.

18. Плаксієнко В.Я., Назаренко І.М., Жадько К.С., Гаркуша С.А. Електронна бухгалтерія: підручник для здобувачів вищої освіти. К.: Центр учбової літератури, 2021. 344 с.

19. План рахунків бухгалтерського обліку, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами та доповненнями : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

20. Податковий кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

21. Пономарьова Н., Войнаренко М., Замазій О. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 488 с.

22. Прикладна економетрика [Електронний ресурс] : навч. посіб. у 2-х ч. Ч. 1 / Л. С. Гур'янова, Т. С. Клебанова, С. В. Прокопович [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (1,69 МБ). - Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. - 248 с. : іл. - Загол. з титул. екрану. - Бібліогр.: с. 239-245. <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/19846>

23. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1997 р. № 996 (зі змінами) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.

24. Ткаченко Н. Теорія бухгалтерського обліку. К.: Алерта, 2020. 192 с.

25. Фінансовий облік: підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, П. Н. Денчук [та ін.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 488 с.

26. Чабанюк О., Лобода Н. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях. К.: Алерта, 2024. 217 с.

27. Шара Є. Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 424 с.

Голова предметної комісії

Андрій ПИЛИПЕНКО